

Seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirjaga muudetakse piirihalduse ja viisapoliitika rakendamiseks koostatud siseministri 14. veebruari 2023. a käskkirja nr 1-3/30 „Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu meetme nr 2.2 „IKT-süsteemide ja rakenduste loomise ning kasutamise kaudu ühise viisapoliitika toetamine“ toetuse andmise tingimused“ (edaspidi *TAT*).

Eelnõuga suurendatakse TATi eelarvet, liidetakse halduskoormuse vähendamiseks kaks TATi tegevust ning täpsustatakse selguse huvides osapoolte õiguste ja kohustuste sõnastust. Eelnõule kehtib kõik algsete käskkirjade seletuskirjas nimetatu. Tegevuste eelarvetega seonduv teave on leitav rahastamiskavas, TAT käskkirjas ja seletuskirjades.

Eelnõu on koostanud Siseministeeriumi (edaspidi *SiM*) nõunik Aivi Kuivonen (aivi.kuivonen@siseministeerium.ee) koostöös asjaomaste partneritega.

II Käskkirja sisu

- 1) Eelnõu punktis 1 ajakohastatakse viide siseministri käskkirjale, millega kehtestati piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (*edaspidi* BMVI) uus rahastamiskava ning üldistatakse viiteid siseturvalisuse arengukavale. Arengukava programmid kinnitatakse igal aastal uued, mistõttu peaks muutma ka TATi. Üldisem sõnastus aitab vähendada halduskoormust.
- 2) Punktis 2.2 täpsustatakse TATi laiemat sihtrühma ja selgitatakse sihtrühmale saadavat kasu.
- 3) TATi punktis 2.4 liidetakse omavahel seotud tegevused, et lihtsustada projektide haldamist ning riigihangete läbiviimist. Ühendprojektile määratakse uus abikõlblikkuse perioodi lõpp, 31.12.2029. Punktiga 4.1 suurendatakse TATi eelarvet BMVI vahehindamise järgselt saadud eraldise arvelt. Viisavaldkonna süsteemid ja rakendused on sõltuvuses Euroopa Liidu tasandi projektidest, mille ajakava ja skoop sageli muutub. Maksimaalse abikõlblikkuse perioodi seadmine ning suurem eelarve aitab muudatustele paindlikult reageerida ning leida lahendusi riskide maandamiseks ja juhtimiseks – näiteks muuta projektiplaanis arenduste tegevuste järjekorda. Ühe projekti alt hanke tegemine võimaldab Siseministeeriumi infotehnoloogia ja arenduskeskuse arendustiimil leida püsivam väline arenduspartner kuni abikõlblikkuse perioodi lõpuni, millega väheneb oluliselt ka uute tiimide koolitamisele ja sisse elamisele kuluv aeg.
- 4) TATi punktis 4.3 toodud tabelist kustutatakse eraldiseisev projekt „Euroopa Liidu ühtne e-viisa ja e-taotluskeskkonna rakendamine“ ja viiakse ülejäänud projektide sihtväärtused kooskõlla uuendatud rahastamiskavaga. Ühendprojekti loomisest tulenevalt märgitakse projekt 2.4.1 „Euroopa Liidu ühtse e-viisa ja e-taotluskeskkonna rakendamine“ SFOSis katkestatuks.
- 5) Selguse huvides täiendatakse punkti 6.2.4 abikõlblike kulude loetelu viisavaldkonna rakendustega.

- 6) Abikõlblike otseste kulude näitlikku loetellu lisatakse punkt 6.2.5. Algselt oli plaanitud seadmed soetada eraldi TATi alt, kuid erinevate projektide koondamisega tuuakse viisade väljastamise ja kontrollimisega seotud seadmete, nende kasutamiseks vajalike litsentside ning tootetoote kulu IKT-süsteemide TATi, kuna see moodustab ühtse terviku. Infosüsteemis on vaja käivitada erinevaid rakendusi, et seadmed saaksid tööd teha. Hõiveseadmete kaudu liiguvad viisataotleja biomeetrilised andmed infosüsteemi ning kontrolliseadmetega kontrollitakse viisakleebise elektroonilisi kandeid ja QR koodi toimimist.
- 7) Käskkirja punkti 7.4 täiendatakse klausliga, et toetuse saaja võib eelneval kirjalikul kokkuleppel SiMiga esitada maksetaotlusi tihemini, kui kord kvartalis. Täiendav paindlikkus on vajalik väljamaksete kiirendamiseks ja kontrollijate töökoormuse hajutamiseks.
- 8) TATi punktide 7.5 ja 7.6 täiendused on tingitud projektide elluviimisel tekkinud küsimustest. Seetõttu on eraldi välja toodud Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ § 33 nimetatud võimalus makse menetlemise pikendamiseks ja peatamiseks kulude osas, mille abikõlblikkuses ei ole võimalik toodud alustel veenduda.
- 9) Käskkirja punktis 9.2 lühendatakse lõpparuande esitamise tähtaega 45 kalendripäevalt 30 kalendripäevani, arvates projekti abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast. Tegevused kestavad kuni programmiperioodi lõpuni. Kuna elluvijale saab toetust välja maksta kuni 31. märtsini 2030. a ja lõppmakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist, on SiMil vaja piisavalt aega, et veenduda tegevuste tulemuslikkuses ja tehtud kulude abikõlblikkuses.
- 10) Kuna elluvijad vastutavad, et projektide tegevused aitavad lahendada „Eesti 2035“ arenguvajadusi ning arvestavad määruse nr 2021/1060¹ artiklis 9 sätestatud horisontaalseid põhimõtteid, lisatakse TATi punktiga 9.4 elluvijale kohustus kirjeldada lõpparuandes „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevusi ja tegevuste tulemusi.
- 11) Punkt 9.8 viiakse kooskõlla rakendatava praktikaga. SiM koostab Euroopa Komisjonile esitatavad seire- ja tulemusaruanded elluvijate aruannete alusel, mistõttu on vajalik, et elluvijad kõrvaldaks puudujäägid aruandluses kiiresti. Tavapäraselt kõrvaldavad elluvijad aruande puudujäägid paari päevaga ning varem sätestatud kohustus, anda parandamiseks vähemalt kümme tööpäeva, ei ole mõistlik.

Muudatused on kooskõlas vastavate seirekomisjoni kinnitatud valikukriteeriumite ja –metoodikaga ning horisontaalsete põhimõtete täitmiseega.

Topeltrahastamise riski analüüs

Topeltrahastamise risk on madal. Viisavaldkonna IKT-arendusi on teoreetiliselt võimalik rahastada riigieelarvest, kuid arvestades riigi rahanduse seisuga on Vabariigi Valitsus (*edaspidi* VV) andnud suunise katta võimalikult palju kulusid välisvahenditest. Lisaks BMVI-

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapolitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid. - [ELT L 231, 30.6.2021, lk 159–706](#).

le oleksid viisavaldkonna IKT-süsteemid ning rakendused abikõlblikud 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmest nr 21.1.2.1 „Digilahenduste ja uuenduste väljatöötamine ja kasutuselevõtt avalikus sektoris“². Korraldusasutus kontrollis toetust saanud projektide nimekirja ning veendus, et TATis nimetatud tegevustele meetme 21.1.2.1 raha eraldatud ei ole.

Topeltrahastamise täielikuks riskide maandamiseks teeb SiM detailse kulude kontrolli siis, kui elluviija on esitanud maksetaotluse. BMVist hüvitatakse vaid kulud, mida teistest allikatest hüvitatud ei ole.

Riigiabi ja vähese tähtsusega abi

Projektide liitmise ja eelarve suurendamisega ei muutu tegevuste sisu. Antav toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi, kuna on seotud avaliku võimu teostamisega ning toetust ei anta majandustegevuse toetamiseks.

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega. Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060³;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1148⁴;

IV Käskkirja mõju

TAT muudatus aitab kaasa otsekohalduva ELi viisaeeskirja, Viisainfosüsteemi määruse ja viisaregistri põhimäärusest tulenevate nõuete täitmisele, et tagada üldsusele pakutava teenuse piisav ja ühtlustatud kvaliteet ning parandada ühise viisapoliitika rakendamist.

V Käskkirja rakendamine

Käskkiri jõustub allkirjastamisel.

VI Käskkirja kooskõlastamine

Käskkiri kooskõlastatakse eelnõude infosüsteemis (EIS) Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Kliimaministeeriumiga.

² VV 9. jaanuari 2025. a korralduse nr 15 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmete nimekirja kinnitamine“ lisa 1

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid – [ELT L 231, 30.6.2021, lk 159–706](#).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu. – [ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93](#).